

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

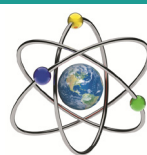

№2(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 234 sahifa,
2-fevral, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'quvchilarni intellektual rivojlantirishning psixologik omillari	22
<i>Ashurov Ramzidin Ramazonovich</i>	
Maktabgacha ta'limda bolaning kitobxonlik madaniyatini shakllantirishda oila bilan ishlashning nazariy asoslari	27
<i>Jumanova Fatima Uralovna, Allaberganova Munisa Begimboy qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tizimida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanishning metodologik asoslari	32
<i>Jo'rayeva Nargiza Tairovna, Bekbergenova Yulduz Tanirbergen qizi</i>	
Faoliyatli yondashuv asosida maktabgacha 6-7 yoshli bolalarda nutqiy ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi	35
<i>Ziyodullayeva Mohirabonu Ikromjon qizi</i>	
Davlat ta'lim muassasalarida manfaatlar to'qnashuvini boshqarishning tashkiliy-huquqiy mexanizmlari ...	39
<i>Xaybatullaeva Sojidxon Ziyatullayevna</i>	
Umumta'lim maktablarida jismoniy tarbiya darslarining samaradorligini oshirishda integratsion yondashuv	42
<i>Kamoliddinov Mirzohid</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining mantiqiy tafakkurini rivojlantirishda interfaol metodlarning samaradorligi	45
<i>Kamoliddinova Dilnoza Axmadilaxanovna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda kreativ faollikni rivojlantirish mexanizmlari	48
<i>Nurjanova Rayxan Urazbaevna</i>	
Sinf biologiya fanini o'qitishda TIMSS topshiriqlardan foydalanish metodikasi va baholash mezonlari	52
<i>Xaitboyeva Dilorom Rustam qizi</i>	
Qandli diabet tashxisli bemorlarda shaxs tuzilmasining emotsional komponentlari	56
<i>Sadikova Umida Botirovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirishda pedagogik diagnostikani amalga oshirishning natijaviyligi	60
<i>Maxmutazimova Yulduz Raxmatovna, Qodirova Shaxnoza Saidazim qizi</i>	
Kasbiy imij shakllanishida psixologik jihatlarining tafovutlari	64
<i>Aminova Dilnoza Orifjonovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining jamoa bilan ishlash jarayonida yetakchilik kompetensiyalarini rivojlantirish	69
<i>Abdiyeva Fazilat Fayzulla qizi</i>	
Kichik maktab yoshidagi bolalar shaxsi rivojlanishida psixologik moslashuvning tipik xususiyatlari	73
<i>Mirsaitova Guzal Baxodirovna</i>	
Oliy ta'lim tizimida variativ modellashirish asosida talabalarning kreativ faoliyatini rivojlantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarining qo'llanilishi	76
<i>Quvvatova Mohira Hikmatillayevna</i>	
Interfaol treninglar orqali o'qituvchilarning innovatsion fikrlashini rivojlantirish tajribasi	79
<i>Abdiyeva Shodiyona Yodgor qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda milliy qadriyatlar asosida axloqiy tarbiyani shakllantirishning ahamiyati	82
<i>Zulayxo Nazarova, Qarshiboyeva Muxlisa Ismatullo qizi</i>	
Ijodiy qobiliyatni o'stirishda pedagogik mahorat va innovatsion metodlar	85
<i>Mutallibova Odinaxon Mirzaolimjon qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida olimpiadalarga tayyorlashda masalalar yechish texnologiyasi 11-sinf misolida	89
<i>Aslonov Xayrullo Shukrullo o'g'li</i>	

Bokschi qizlarni texnika taktikasini takomillashtirish.....	94
<i>Axmedov Latifjon G'ayrat o'g'li</i>	
Ixtisoslashtirilgan terminologiyaning asosiy lingvistik xususiyatlari	99
<i>Axmedova Dilnoza Anvarovna</i>	
Interfaol metodlar orqali zamonaviy darslarni tashkil etishning o'ziga xos tendensiyalari	102
<i>Bakirov Otabek Bo'ranovich</i>	
Boshqaruv psixologiyasi terminlarini tarjima qilishning metodologik muammolari	106
<i>D. J. Norboyeva</i>	
Raqamli transformatsiya sharoitida oliy ta'lim muassasalari talabalari ruhiyatiga virtual muhitning salbiy ta'siri	110
<i>Giyosov Ulug'bek Eshpulatovich, Turayeva Nigora Husniddin qizi</i>	
Hamshiralik ishida raqamli texnologiyalardan foydalanishning samaradorligi.....	113
<i>Rasulova Gulmira, Amonova Dildora, Abdurahmonov Aziz, Hakimova X. X.</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kognitiv qobiliyatlarni shakllantirishda zamonaviy pedagogik yondashuvlar	117
<i>Jumayev Xushboq Soatmumin o'g'li</i>	
Principles of Organising Autonomous Learning.....	121
<i>Khazratova Zukhra Mamaraimovna</i>	
Najot – ta'limda, najot-tarbiyada	124
<i>Mo'minova Manzura Mamasodiqjonovna</i>	
Educational Potential of Museum Pedagogy and Criteria for its Application in Developing Historical Thinking of Pre-Service History Teachers.....	127
<i>Niyozov Javlonbek</i>	
Landshaft dizayni vastasida bo'lajak maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyachilarining estetik va kreativ ko'nikmalarini rivojlantirish	131
<i>Radjapova Zuxra Tirkashevna</i>	
Abdulla Avloniy pedagogik merosida shaxs psixologiyasi masalalari.....	134
<i>S. O. Mamarasulov, D. A. Egamberdiyeva</i>	
TBL metodini qo'llash orqali o'quvchilarning madaniyati va ijtimoiy muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish....	138
<i>Sodikova Oyshakhon Muxammadsodik</i>	
Pedagogik innovatsiyalarni boshqarishning nazariy-metodologik asoslari.....	142
<i>Soliqova Barno Sodiq qizi</i>	
Boshlang'ich ta'lim magistratura talabalarining ijodiy faolligini rivojlantirish shart-sharoitlari	146
<i>Yarmatov Shermo'min Rahmatovich</i>	
Формирование готовности родителей детей старшего дошкольного возраста к выполнению воспитательной функции в семье.....	149
<i>Атаджанова Сохиба Талиповна</i>	
Redjio pedagogik yondashuv asosida maktabgacha katta yoshdagi bolalarda mantiqiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish pedagogik muammo sifatida	152
<i>Djamilova Nargiza Nuritdinovna, Otahonova Marjona</i>	
Talabalarda algoritmik kompetentlikni rivojlantirishning sun'iy intellekt va Big Data Analytics asosida o'quv faoliyatini real vaqt rejimida kuzatuvchi va boshqaruvchi konseptual modelni takomillashtirish.....	155
<i>Kayumova Nazokat Rashitovna</i>	
Raqamli ta'lim muhitida chet tili o'qituvchilari va talabalar o'rtasidagi interaktsiyaning pedagogik samaradorligi va innovatsion mexanizmlari	163
<i>Eshonqulova Umida Xolmirzayevna</i>	
MTTlarda nutqni rivojlantirishga doir mashg'ulotlarda interfaol usullardan foydalanish texnologiyasi	168
<i>To'laboyeva Iqbolaxon Olimjonovna</i>	
Ta'lim jarayonidagi konfliktlar.....	173
<i>Abulova Mohigul Komiljonzoda</i>	
Talabalarining bolalarda ijtimoiy moslashuvni shakllantirishga kasbiy tayyorgarligini takomillashtirish	176
<i>Inomova Mahliyo Yusuf qizi</i>	

Shaxs tuzilmasida ma'naviy intellekt: nazariy-metodologik tahlil va psixologik interpretatsiya	179
Mirxoliqova Charos Xabibullaevna	
18-20 yoshli belbog'li kurashchilarning musobaqa oldi jismoniy tayyorgarliklari	183
Muzafarov Muxammadali Maxsudovich	
Talabalarda mustaqil ta'lim topshiriqlaridan foydalanib kasbiy madaniyatini rivojlantirishga zamonaviy yondashuvlar (boshlang'ich ta'limda tarbiya fani misolida)	187
Yadgarova Surayyo	
Maktab o'quvchilariga pedagogik ta'sir ko'rsatishda o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish	190
Yo'ldoshova Shahlo Shukurullo qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini ma'naviy-ma'rifiy faoliyatga tayyorgarligini rivojlantirishning nazariy tahlili	194
Yusupova Sanobar Odil qizi	
Типология научного текста: от жанровой классификации к дискурсивной модели	197
Бахтияр Катибжанович Саттаров	
Взаимодействие педагога и семьи в профилактике и преодолении стресса у детей дошкольного возраста	201
Г. С. Алиходжаева, Х. Рахимова	
Условия эффективности инклюзивного образования	206
Г. С. Алиходжаева, Л. О. Бекмуродова	
Педагогическая готовность к обучению в школе детей билингов	211
Г. С. Алиходжаева, Н. А. Ганиева	
Педагогические условия формирования эмоционального интеллекта у дошкольников	216
Джалилова Феруза Намазовна	
Milliy meros va musiqiy madaniyatning yosh avlod tarbiyasidagi o'rni	219
Zuhriddin Azizov	
Госпитальная школа как пространство поддержки и развития ребёнка (на примере госпитальной школы при детской клиники Синсиннати, США)	222
Муминов Р. Р., Хакимова Н. Х., Набиева Г. Г.	
Интерактивные формы работы в процессе профориентации детей дошкольного возраста	227
Н. Т. Жураева, С. М. Ахмеджанова	
Samarali hamkorlikdagi faoliyatga tayyorlashga oid yondashuvlar	231
Hojiyeva Zulfiya O'ktamovna	

BOSHLANG'ICH TA'LIM MAGISTRATURA TALABALARINING IJODIY FAOLLIGINI RIVOJLANTIRISH SHART-SHAROITLARI

Yarmatov Shermo'min Rahmatovich

Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika universitetining
mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada shaxsning ijodiy faolligini rivojlantirishga doir pedagog, metodist, psixolog olimlarning ilmiy qarashlari keltirilgan, "ijod", "ijodiy", "ijodkorlik" tushunchalarining lug'aviy ma'nosi izohlangan. Shuningdek, boshlang'ich ta'lim magistratura talabalarini ijodiy faolligini rivojlantirishda loyihali ta'lim, muammoli ta'lim, hamda ijodiy topshiriqlardan foydalanish imkoniyatlari tahlil qilingan hamda xorijiy olimlarning talabalarning ijodiy faolligi va metakognitiv ko'nikmalari bog'lovchi GENICS o'quv modeli mazmuni yoritilgan.

Kalit so'zlar: ijod, ijodkorlik, ijodiy faollik, ijodiy faoliyat, ilmiy ijodkorlik, ijodiy salohiyat, yaratuvchanlik, loyihaviy ta'lim, muammoli ta'lim, tadqiqot, munozara, shaxsiy faoliyat, birlashtirish, ulashish, guruhlash, GENICS o'quv modeli, ijodiy fikrlash ko'rsatkichlari, metakognitiv ko'nikmalar.

Abstract: This article presents the scientific views of pedagogues, methodologists, and psychologists on the development of a person's creative activity, explains the dictionary meaning of the concepts of "creation", "creative", and "creativity". Also, the possibilities of using project-based learning, problem-based learning, and creative tasks in developing the creative activity of primary education master's students are analyzed, and the content of the GENICS educational model of foreign scientists, which connects students' creative activity and metacognitive skills, is highlighted.

Key words: creativity, creativity, creative activity, creative activity, scientific creativity, creative potential, creativity, project-based learning, problem-based learning, research, discussion, personal activity, integration, sharing, grouping, GENICS learning model, creative thinking indicators, metacognitive skills.

Аннотация: В данной статье представлены научные взгляды педагогов, методистов и психологов на развитие творческой деятельности человека, разъяснено словарное значение понятий "творчество", "творческий" и "творчество". Также проанализированы возможности использования проектного обучения, проблемно-ориентированного обучения и творческих заданий в развитии творческой деятельности магистров начального образования, а также освещено содержание образовательной модели GENICS зарубежных ученых, которая связывает творческую деятельность учащихся и метакогнитивные навыки.

Ключевые слова: креативность, творчество, творческая деятельность, научная креативность, творческий потенциал, креативность, проектное обучение, проблемно-ориентированное обучение, исследования, дискуссии, личная деятельность, интеграция, обмен опытом, группировка, модель обучения GENICS, показатели творческого мышления, метакогнитивные навыки.

KIRISH

Dunyoda ta'lim sohasida olib borilayotgan islohotlar talabalar va magistrantlarni ta'lim jarayonida ilmiy, ijodiy, mantiqiy, tanqidiy fikrlash, o'z-o'zini tahlil qilish va baholash, ilmiy-ijodiy dunyoqarashini rivojlantirish, kreativ g'oyalarni amaliyotga tadbqiq qilishga ta'sir qiluvchi omillarga asoslangan holda zamonaviy ta'lim tizimini joriy etish orqali amalga oshirilmoqda.

Mamlakatimizda magistratura bosqichida tahsil oluvchi talabalarning ilm olishlarini qo'llab-quvvatlash va rag'batlantirish maqsadida bir qancha ijobiy chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Xususan, magistratura bosqichini tamomlab, umumiy o'rta ta'lim muassasalarida ish faoliyatini olib boruvchi o'qituvchilarga birinchi toifaning berilishi, magistratura bosqichida tahsil olayotgan xotin-qizlarning kontrakt summasi davlat tomonidan qoplanishi^[1] shunday islohotlarning samarasidir.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Yoshlarning ijodiy faolligini oshirish masalasi hamma zamonlarda ham dolzarb bo'lib kelgan. Bu borada G'arb va Sharq mutafakkirlari va olimlari asarlari va risolalarida alohida to'xtalib o'tganlar. Xususan, Abu Nasr Forobiy o'zining "Fozil odamlar shahri" asarida shaharning boshlig'i o'n ikki xislatga ega bo'lishi lozimligini ta'kidlab, uning uchinchisida "...agar avvalgi imomlar davridan biror(yoki bir qancha) sohaga taalluqli qonun qolmagan bo'lsa, bunday qonunni o'ylab topish uchun ijod, ixtiro qilish quvvatiga ega bo'lish"^[2] lozimligi qayd etib o'tgan.

M.Smit ijodiylikni "ong ostidan onga ma'lumotlarni qabul qilish qobiliyati sifatida tushuntiradi. Ijodiylik insonga tegishli, kreativlik uning ajralmas qismidir, inson ijodkorligi konstruktiv va odatiy bo'lmagan fikrlash va o'zini tutish qobiliyati, shuningdek, ularning ko'nikmalarini tushunish va rivojlantirish sifatida belgilaydi"^[6].

L.S.Vigotskiyning fikricha, "Ijodiy faoliyat deb, biz, nimadir yangilik qilib yaratuvchi inson faoliyatini aytamiz. Yaratilgan yangilik tashqi dunyoning biron bir buyumi yoki mashhur aqliy salohiyat, his-tuyg'ular, hattoki insonni faqat ichda o'zga aks etuvchi xislat bo'lishi mumkin"^[10].

Hozirgi o'zbek tili faol so'zlarining izohli lug'atida "ijod", "ijodiy", "ijodkorlik" tushunchalari quyidagicha ta'riflanadi:

- "Ijod – 1. Badiiy, ilmiy-publitsistik yoki moddiy asar yaratish, vujudga keltirish, yaratuvchanlik. 2. Yaratilgan asar, ijod mahsuloti.
- Ijodiy – ijod etish yoki ijod bilan bog'liq bo'lgan, yaratuvchilik uchun xizmat qiladigan.
- Ijodkor – ijod etuvchi, bunyodkor, yaratuvchi.
- Ijodkorlik – yaratuvchilik, bunyodkorlik"^[5].

Xorijlik olim Aktash Fotihning fikricha, "Shaxsni ijodkorlikka undash uning ijtimoiy va shaxsiy rivojlanishi uchun juda muhim. Ijodkorlik insonning shaxsiy, kasbiy va intellektual rivojlanishiga zamin yaratadi"^[4].

M.A.Slemenov ilmiy, ijodiy faoliyatni ikki nuqtayi nazardan - statistik (yakuniy natijalar tomondan) va dinamik (ularga erishish jarayoni tomondan) ko'pib chiqadi. Fanni uning tayyor mahsuloti nuqtai nazaridan o'rganish shuni ko'rsatadiki, "...ilmiy ijodkorlikning eng tipik belgilari - olingan bilimlarning yangiligi va ijtimoiy qadriyatidir. Shu asosda, ilmiy ijodkorlik, odatda, yangi, ijtimoiy ahamiyatga ega bo'lgan ma'lumotlarni ishlab chiqarish uchun kognitiv faoliyat sifatida belgilanadi. Bilimlarning yangiligiga havola, ilgari jamiyat tomonidan olingan ma'lum bir bilim subyekti rivojlanishi bilan bog'liq bo'lgan reproduktiv kognitiv harakatlarning ijodkorlik sohasidan chiqarilishini nazarda tutadi. Ijtimoiy qadriyatlarni ko'rsatish ilmiy ijodkorlik bilan obyektiv ravishda to'g'ri ma'lumot olinadigan chegaralarni ajratish uchun zarurdir, bu esa ilmiy va ijodkorlikni cheklaydigan "ijodkorlikka qarshi", "yolg'on ijodkorlik", "afsonaviy" shu tariqa ijtimoiy taraqqiyot"^[9].

U. Latipova ilmiy izlanishlari natijasi shaxsda ijodiy salohiyatning yuzaga chiqishida ijodiy faollik muhimligi ta'kidlaydi. Unga ko'ra: "Ijodiy faollik namoyon bo'lishini shaxs ijodiy salohiyatini amalga oshirishning quyidagi usullarida ko'rish mumkin:

- intellekt darajasi va uning taraqqiyot dinamikasi;
- qiziqishlarning ko'p qirraligi;
- ichki chegaralardan xoli ekanlik;
- yaratuvchanlik faoliyatiga yo'naltirilgan motivlarning (ijodga undovchi motivlar va ularning dinamikasi) o'ziga xos uyg'unligi;
- psixik taraqqiyoti(uzoq psixik saqlanganlik);
- genetik moyillik;
- ijodning yosh bilan bog'liq o'ziga xosligi;
- qiziqishlarning dunyoqarashi va evolyutsiyasi;
- ijodiy "quvvat"ning davomiyligi (ijodiy umrboqiylik)"^[8].

TAHLIL VA NATIJALAR

Shaxsning ijodkorligi ma'lum bir ijtimoiy-madaniy kontekstda yangi va zamonga mos keladigan g'oyalar yaratish va ular asosida natijalar qayd etish qobiliyatidir. Bu esa o'z navbatida kognitiv jarayonlar, ilmiy-ijodiy dunyoqarash, xatti-harakatlar va yutuqlarni o'z ichiga oluvchi izlanuvchan insonga xos konstruksiyadir.

Boshlang'ich ta'lim magistrantlarida ijodiy faollikni rivojlantirish bugungi kunda muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Chunki, magistratura bosqichida ma'lum mutaxassislik bo'yicha kadrlar tayyorlanadi va ularning belgilangan soha bo'yicha ilmiy izlanishlarida ilmiy faoliyat bilan birgalikda ijodiy faollik ham ahamiyatli bo'lgan jihatlardan biridir.

Magistrantlarning ijodiy faolligi va salohiyatini rivojlantirish uchun ma'ruza va seminar mashg'ulotlarida an'anaviylikdan chekingan holda bir qancha topshiriqlar berish mumkin. Shuningdek, muammoli ta'lim, loyihaviy ta'lim texnologiyalardan foydalanish ham samarali bo'ladi.

"Loyihaviy ta'lim yettita asosiy savolni hisobga olgan holda qarorlarni tanqidiy tahlil qilish imkonini beruvchi magistrantlarning individual va jamoaviy ijodida qo'llanilishi mumkin: kim, nima, qayerda, qachon, qanday, nega va nima uchun. Bu yerda muammoli vaziyatdan chiqish bo'yicha tavsiyalar muhokama qilinishi mumkin. Birgalikdagi faoliyat natijasida bilimlar majburan singdirilmaydi va shunchaki uzatilmaydi, balki yangi bilimlarni yuzaga keltiruvchi vaziyatlar yaratiladi. Shu bilan birga, ijodiy fikrlash faoliyatining barcha darajalari o'rganiladi: ko'rgazmali-predmetli, ko'rgazmali-obrazli va og'zaki-mantiqiy"^[3]. Masalan. 70110401-Talim va tarbiyasi nazariyasi va metodikasi(boshlang'ich ta'lim) yo'nalishi magistrantlarining o'quv rejasiga kiritilgan "Boshlang'ich ta'lim fanlari nazariyasi", "Kreativ pedagogika", "Bolalar adabiyoti nazariyasi", "Qiziqarli matematika va olimpiada masalalari", "Boshlang'ich sinfda ona tilini o'qitishda innovatsion texnologiyalar" kabi fanlarni loyihali ta'lim, muammoli ta'lim, turli ijodiy topshiriqlar orqali tashkil etish mumkin.

Xorij olimlarining GENICS (guruhlash, tadqiqot, munozara, shaxsiy faoliyat, birlashtirish, ulashish) o'quv modeli talabalarining ijodkorlik va metakognitiv ko'nikmalarini yaxshilaydigan strategiya hisoblanib^[7], uning mazmuni quyidagi jadvalda keltirilgan(1-jadval):

1-jadval: GENICS o'quv modelida ijodkorlik va metakognitiv ko'nikmalari o'rtasidagi bog'liqlik ko'rsatkichlari

GENICS modeli tarkibi	Ijodiy fikrlash ko'rsatkichlari	Metakognitiv ko'nikmalar ko'rsatkichlari
Guruhlash	Sof fikrlash	Moslashish, hamkorlik, muloqot, yetakchilik
Tadqiqot	Ravon fikrlash	Qiziquvchanlik, yetakchilik, mulohaza yuritish
Munozara	Moslashuvchan fikrlash	Muloqot, tanqidiy fikrlash, hamkorlik, ijodkorlik
Shaxsiy faoliyat	Tabaqalashtirilgan fikrlash	Diqqat, tashabbuskorlik, ijodkorlik
Birlashtirish	Ishlab chiqish qobiliyati	Tashabbuskorlik, hamkorlik
Ulashish	Ishlab chiqish qobiliyatini natijasi	Muloqot, tashabbuskorlik, tanqidiy fikrlash

XULOSA

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi magistrantlarining ijodiy faolligini rivojlantirish – bu obyekt, stimulyatsiya subyekti va atrof-muhit sharoitlari o'rtasidagi o'zaro ta'sirida yuzaga chiqadigan jarayon bo'lib, buning natijasida magistrantlarning ijodiy tanlovlarda ishtirok etish, starup loyihalar yaratish, ilmiy-ijodiy faoliyat bilash shug'ullanish motivlari rivojlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Davlat oliy ta'lim muassasalari magistratura bosqichida ta'lim olayotgan xotin-qizlarning to'lov-kontrakt mablag'larini to'lab berish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori. 447-son. 2022-yil 15-avgust.
2. Abu Nasr Forobiy. Fozil odamlar shahri. –T.: "O'zbekiston milliy ensiklopediyasi", 2004. -160 b.
3. Басова Н.В. Педагогика и прикладная психология: учебное пособие/ Н.В.Басова. -Ростов-на-Дону: Феникс, 1999. - 396 с.
4. Fatih Aktas. The Emergence of Creativity as an Academic Discipline in Higher Education Institutions. in Candidacy for the Degree of Doctor of Philosophy. Lehigh University, 2017. – 184 p.
5. Hojiyev A., Nurmonov A., Zaynobiddinov S., Kokren K., Saidxonov M., Sobirov A., Quronov D. Hozirgi o'zbek tili faol so'zlarining izohli lug'ati. –T.: "Sharq", 2001.
6. Ismoilova N., Abdullayeva D. Ijtimoiy psixologiya. O'quv qo'llanma. Toshkent-2013.
7. Jodion Siburian, Lely Mardiyanti, Ali Sadikin, Bibiana Kresensia Br. Tarigan, Dian Arisandy Eka Putra Sembiring. The GENICS (Grouping, Exploring, Discussion, Individual Activity, Combining, Sharing) Learning Model: Instructional Design Model to Enhance Student Creative Thinking and Meta-Skills. Educational Process: International Journal (EDUPIJ). June 30, 2025.
8. Latipova U.Yu. Talabalarda ijodiy faollik motivatsiyasi shakllanishining psixologik xususiyatlari. Psix.fan.fals.dok.diss... Toshkent, 2022. -122 b.
9. Слеменев М.А. Свобода научного творчества. - Минск: Наука и техника, 1980. -240 с
10. Выготский Л.С. Психология искусства. Ростов -на-Дону.: "Феникс", 1998, – 480 с.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №2(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.